

Paul Kuimeti pildis on lühiühendusena kokku lastud kaks vastandliku tüpoloogiaga ruumi: äärelinna näiline irdsus sotsiaalsetest protsessidest ja kesklinnaga seotud aprillimäsust jäänud lagastamise jäljed.

Laura Toots jätkab talle omaseid kodususe-uuringuid, võttes seekord videos „Howevermuch” ette oma perekondliku videoarhiivi lapsepõlvemälestuse materjalid, õigupoolest nende ülejäägid.

2X PAUL KUIMET

Mitte just tingimata niimoodi, kui paistab

Hanno Soans

Paul Kuimeti ja Laura Tootsi ühisnäitus Temnikova ja Kasela galeriis Mürivahe tänavas kuni 10. II.

Külastades Paul Kuimeti ja Laura Tootsi ühisnäitust Temnikova ja Kasela galeriis Mürivahe tänavas ruumides, tuli paratamatult meelde Eha Komissarovi hiljuti Eesti Ekspressis tehtud kokkuvõtte möödunud aastast, kus ta rõhutas messigaleriide erilist rolli. Õigupoolest polegi selles, vaid kaheks päevaks nädalas publikule avatud ruumis tavapärase Tallinna kunstigalerii tunnet. Pigem on tegu projektiruumiga, mille täpselt paika pandud disainielementidest õhkub kas või näiteks Berliini üleküllastatud kunstivälja hõngu. Siia juba ei satu juhuslikult tänaval nihelevaid, viit minutit parajaks tegevaid närvilisi uudishimulikke, kes ühe hajevil pilguga kõike tabada püüavad: tuleb aega võtta ja spetsiaalselt kohale tulla, kella anda ja trepist teisele korrusele ronida. See on päris tugev eelfilter. Ja galeristi *hands-on* suhtumine vaatajasse annab süvenemisõhustikule veelgi juurde. Kes korra juba käinud on sellele jääb galerii erekollane uks tänavafoonil meelde.

Mõlemad näituse autorid on meie kunstielus viimase paari aasta jooksul piisava eredusega kohal viibinud, et luua enesele toimiv taustsüsteem juba näidatud tööde ja avatud teemafailide näol – sellele näitusele tuled seega paratamatult eelhäälestusega ja sellega

on kunstnikud siin ka tahtlikult mänginud.

Kuimeti, „mehe, kes pildistab maju” (Marco Laimre), seni tuntuimas seerias „In Vicinity” („Naabruses”, 2010) kujutatud hiljuti kunagistele Tallinna ümbritsenud kolhoosipõldudele tekkinud eeslinna rajoonid Peetri, Rae ja Järveküla on meie nägemisulatusse toonud terve pilditüpaži, millest ka seekordne, fototapeedi formaadis ülesvõtte selgelt on tõukunud. Enne veel kui jõuame selleni, mis konkreetset pildil tegelikult toimub, selleni, mis tekitab küsimusi ja kahtlusi, tunneme seega ära selle pildi kuimetlikkuse, meid tabab teatav *déjà vu*, eelkinnitus – jah, see on tõepoolest nii. See on sedavõrd paradoksaalsem, et tegelikult sündis see pilt paralleelselt „In Vicinity’iga” ja kuulus isegi algselt selle veel toona lõpuni kontseptualiseerimata seeria hulka, vaatamata oma teistsugusele pilditüpažile. Kuid seda oma mehetunnet, et meie pilk oleks justnagu tuttavate radadele juhitud, hakkab murdma juba ühisinstallatsiooni pealkiri – „Not Necessarily So” („Mitte just nii”). Ruumi keskele paigutatud fototapeediga vaheseina teisele küljele on projekteeritud video, mida vaataja mugavalt tugitoolist jälgida võib, trotsides vilkuvat ja värsevat pilti, mis aeg-ajalt suisa pea pööratama ajab. Laura Toots jätkab siin talle varemgi omaseid kodususe-uuringuid, võttes seekord videos „Howevermuch” („Ükskõik kui palju”) ette oma perekondliku videoarhiivi lapsepõlvemälestuse materjalid, õigupoolest nende ülejäägid. Toots esitleb meile siin kõike seda, mis on tavapäraselt normatiivsest helgest

perepildist välja lõigatud: mitte äratuntavaid sündmusi ja persoone, vaid ebaõnnestunud, väriseva kaameraga võetud fragmente, udu-seid kaadreid, kus amatöörliku esitluse tõttu puudub võimalus tunda ära neid perekonnaportfooliosse kuuluvaid helgemaid hetki, nii et nähtu võiks kuuluda ükskõik kelle viltu kiskunud kodukaamerakaadrite hulka. Ma arvan, et ma pole sugugi ainus, kes tunneb ära serviisi omagi perelaualt või kes samastub esimese veepargikülastuse reibaste ülesvõtetega. Tegelikult on *déjà vu* efekt siin kahekordselt õigustatud, kuna tegu on varasema teosega aastast 2010, mil see esitati Austrias Linzis ühe endise apteegi ruumides ja mida mina näiteks olen näinud tutvustatavat kunstiakadeemia fotokaatedri portfooliote esitlusel.

See on eelkõige just Kuimeti pilt, kaader ülesvõttega eramaja garaažide esiselt hoovi-alalt, mis resoneerub tugevalt teose pealkirjaga. Kaugeltki kõik pole siin just tingimata niimoodi, kui paistab. Esmapilgul ujuvalt fokuseeringult veidi Miklos Gaáli kaugvõtteid meenutav fototapeediks suurendatud kaader kujutab nende elurajoonide välja kuulutatud turvalisusele risti vastupidist pilti: näeme maja ees kahte rüüstatud, purustatud akendega linnamaasturit, mis paratamatult paneb küsima, mis ootamatu vägivaldaine on seda kohta tabanud. Ent kui pilk peatub sellel fotol hetke võrra kauem, piisab sellest, et hakata kahtlustama hoopis teistsugust, Kuimetile sugugi mitte tavaliselt omast pilditüpaži, kus kombineeritakse lavastuslik ülesvõtte purustatud

mudelaudodest Tallinna eeslinna konkreetse koha kujutisega. On aga ju Kuimeti tuntumast seeriastki kirjutatud kui võimaliku nettide fassaadide varju jäävast vägivaldlast: „Õine ere tänavavalgus peaks olema märgiks turvalisusest, ometi on selles midagi rahutuksegevat, isegi ähvardavat, justkui lavastaks valgus ise koha kuriteopaigana,” on Mari Laanemets kirjutanud nende fotode kohta, viitega Walter Benjaminile. Siin on aga uus päev tärganud, teravas hommikuvalguses on vägivaldaine juba möödas, piltnikusilm näib jäädvustavat (kui unustame hetkeks foto konstrueerituse) sündmusi takkajärele, justkui lacanliku reaalse läbimurdest jäänud varemeid. See pilt, see konstrueeritud kaader, kus on lühiühendusena kokku lastud kaks vastandliku tüpoloogiaga ruumi (äärelinna näiline irdsus sotsiaalsetest protsessidest ja kesklinnaga seotud aprillimäsust jäänud lagastamise jäljed), õigupoolest algne väljavõtmine „In Vicinity” seeriast ja juba mitmekordne taasesitamine eraldi teosena näib meile ütlevat midagi olulist ka Kuimeti teiste piltide, tema autoripositsiooni kohta. Selles kontekstis paistab, et need tema pildiseeriad majadest, keskkonnast ja ühiskondlikest ruumisuhetest üldisemalt (seni on neid loetud eelkõige tüpoloogiatena) on siiski palju psühholoogiseeritumad, kui need esmapilgul paista lasevad. Installatsiooni vastastikku asetatud pildimaailmad – Tootsil seest väljapoole ja Kuimetil väljaspoolt sissepoole – sulanduvad just selle psühholoogiseerituse tõttu peaaegu üheks tervikteoseks.